

TEHNOLOGIJA, INFORMATIKA I OBRAZOVANJE
ZA DRUŠTVO UČENJA I ZNANJA

6. Međunarodni Simpozijum, Tehnički fakultet Čačak, 3–5. jun 2011.

TECHNOLOGY, INFORMATICS AND EDUCATION
FOR LEARNING AND KNOWLEDGE SOCIETY

6th International Symposium, Technical Faculty Čačak, 3–5th June 2011.

UDK: 373.3/4: 005.3

Stručni rad

SWOT ANALIZA U ŠKOLSKOM RAZVOJNOM PLANIRANJU

Divna Todorović¹, Vesna Ružičić²

Rezime: SWOT analiza prikazuje korake koje je potrebno izvršiti i preduzeti kako bi se ojačale prednosti, otklonile slabosti, a pri tom koristeći mogućnosti spoljašnje sredine u prevazilaženju prepreka i opasnosti prilikom realizovanja aktivnosti. Analiza omogućava detaljan uvid u oblasti u kojima treba sprovoditi akcije u cilju unapređenja i osnaživanja kvaliteta rada. Jake strane i slabosti SWOT analize se odnose na unutrašnju analizu stanja u školi, a mogućnosti i opasnosti se odnose na razvoj škole u odnosu na okruženje. U ovom radu, na osnovu rezultata koji su dobijeni samovrednovanjem rada škole prikazano je pomoću SWOT analize stanje u školi u kojoj su istaknute jake i slabe strane škole, i mogućnosti i opasnosti za realizaciju školskog razvojnog plana.

Ključne reči: Aktivnosti, samovrednovanje, školski razvojni plan, obrazovanje, osnovna škola, analiza

SWOT ANALYSIS IN THE SCHOOL DEVELOPMENT PLANNING

Summary: SWOT analysis of the steps that need to be made and taken to strengthen the benefits, eliminate weaknesses, all the while using the capabilities of the environment to overcome obstacles and hazards associated with realization of activities. The analysis provides a detailed insight into the areas where action should be implemented to improve and strengthen the quality of work. Strengths and weaknesses of a SWOT analysis related to the internal analysis of the situation at school, and the opportunities and risks related to the development of schools in relation to the environment. In this paper, based on the results obtained self-evaluation of schools is shown by the SWOT analysis of the situation at the school in which they highlighted the strengths and weaknesses of the school, opportunities and risks for the implementation of school development plan.

Key words: activity, self-evaluation, school development plans, education, primary school, analysis

¹ Divna Todorović, prof. razredne nastave, Osnovna škola „Filip Filipović“, Svetozara Markovića 68, Čačak, E-mail: todorovic.divna@gmail.com

² Mr Vesna Ružičić, prof. tehn. i inf., Tehnički fakultet, Svetog Save 65, Čačak, E-mail: vesnam@tfc.kg.ac.rs

1. UVOD

Swot analiza je analitički okvir menadžmenta za dobijanje relevantnih informacija organizacije o samoj sebi i okolini u kojoj deluje, sada i u budućnosti, sa svrhom utvrđivanja strategijskih prilika i pretnji u okolini i vlastitih strategijskih snaga i slabosti. Ona omogućava menadžmentu da razvije strategiju na temelju relevantnih informacija o organizaciji i okolini [2].

SWOT je skraćenica od: S (*strength*) - snaga; W (*weakness*) - nedostaci, slabosti; O (*opportunities*) - mogućnosti; T (*threats*) - opasnosti.

Praktičnost i veoma široku primenljivost ove analize obezbeđuje joj njena jednostavnost predstavljena matricom 2 x 2, u kojoj se nalaze i četiri sastavna elementa SWOT analize: snage, slabosti, mogućnosti i opasnosti.

Snage i slabosti su interni elementi na koje škola može da utiče, dok mogućnosti i opasnosti predstavljaju eksterne elemente, odnosno faktore iz spoljašnosti na koje ne može da se utiče.

Snage su faktori koji daju jednom području prednost. Slabosti su, sa druge strane, faktori koji predstavljaju prepreke razvoju škole. Možnosti su eksterne prilike koje treba iskoristiti. Opasnosti označavaju negativan eksterni faktor koji treba neutralisati [1].

Tabela 1: SWOT analiza [3]

UNUTRAŠNJA ANALIZA ŠKOLE	
Prednosti (Strengths)	Nedostaci, slabosti (Weaknesses)
Navesti prednosti, dobre strane škole; Zbog čega je dobro biti učenik izabrane škole; Šta u školi treba i nadalje negovati i razvijati? (na primer...); Tradicija; Kompetentni nastavnici; Raznovrsne nastavne aktivnosti; Stručno usavršavanje; Saradnja sa....	Koje su mane, nedostaci, loše strane u radu škole; Šta bi valjalo ukloniti, svakako promeniti? (na primer...); Nekompetentni nastavnici; Stručno usavršavanje; Saradnja sa...; Informisanje; Neadekvatno opremljen prostor; Kvalitetan rad.
ŠKOLA U ODNOSU NA OKRUŽENJE	
Mogućnosti (Opportunities)	Opasnosti (Threats)
Koje mogućnosti škole su neiskorišćene; Koji se potencijali mogu iskoristiti za razvoj škole; Šta bi svakako trebalo podsticati? (na primer...); Umreženost; Podrška medija; Stručna podrška; Socijalno partnerstvo; Stručno uavršavanje - motivacija.	S kojim se realnim poteškoćama suočavate; Koje sve realne okolnosti ugrožavaju i sprečavaju razvoj škole? (na primer...); Nedovoljna podrška socijalnih partnera; Nedostatak finansija; Nemotivisanost zaposlenih; Neinformisanost.

2. SWOT ANALIZA U ŠKOLSKOM RAZVOJNOM PLANU OŠ "FILIP FILIPOVIĆ"

Na osnovu rezultata koji su dobijeni samovrednovanjem rada Osnovne škole "Filip Filipović" urađena je analiza stanja u kojoj su istaknute jake i slabe strane škole, i mogućnosti i opasnosti za realizaciju Školskog razvojnog plana. Rezultati analize stanja u školi prikazani su u tabeli 2 i 3 [4].

Tabela 2: Unutrašnja analiza škole

PREDNOSTI	SLABOSTI
Stručan i vredan nastavni kadar; Aktivna i usklađena pedagoško - psihološka služba; Kvalitetno i angažovano rukovodstvo; Zainterosovanost nastavnika za uspeh učenika u svim aspektima života; Potreba i želja svih zaposlenih da napreduju u struci i radu; Primena znanja i veština stečenih na brojnim seminarima; Korektni međuljudski odnosi; Pojedinačni i ekipni uspesi učenika na takmičenjima u znanju i sportu, kao i na prijemnom ispitu; Manji broj učenika omogućava bolju kontrolu discipline učenika i obezbeđuje viši stepen bezbednosti; Prostrano školsko dvorište; Uredan i lepo uređen školski prostor; Optimalan broj učenika u odeljenjima; Odlična opremljenost kabineta savremenim nastavnim sredstvima; Multimedijalni kabineti za strani jezik, biologiju, istoriju i geografiju; Savremen kabinet za informatiku; Učionice su opremljene novim nameštajem; Odlično usklađen rad produženog boravka i nastave; Predškolski vid obrazovanja koji se uspešno odvija u okviru škole; Raznovrsne vannastavne aktivnosti (sekcije, sportske aktivnosti); Školska biblioteka raspolaže velikim brojem, knjiga i taj fond se svake godine povećava; Postoji video nadzor.	Lokacija škole; Veštine i znanja učenika škole nisu dovoljno afirmisani; Nedovoljna podrška socijalnih partnera; Nedovoljna podrška medija; Nedovoljna opremljenost kabineta za fiziku i hemiju; Neobučenos nastavnog kadra za rad sa darovitim učenicima; Neiskorišćenost kapaciteta darovitih učenika (njihovo stagniranje, pad motivacije i dr.).

Tabela 3: Škola u odnosu na okruženje

MOGUĆNOSTI	OPASNOSTI
Neiskorišćenost kapaciteta škole za veći broj učenika; Lokacija škole privlačna za sve, a pre svega za izbirljive korisnike; Podsticati rad sa darovitim učenicima; Negovanje ekološke svesti kod učenika; Umrežiti računare u školi; Medijska podrška; Saradnja sa centrima za rad sa darovitom decom; Odlična organizovanost rada pedagoško - psihološke službe i Školske uprave; Napredovanjem u radu nastavnika i kadara motivisanosti na stalno stručno usavršavanje.	Škola se nalazi u blizini dve osnovne škole; U okolini škole nema prostornog kapaciteta za naseljavanje; Nepoštovanje teritorijalnog upisivanja učenika; Finansijska sredstva; Nedovoljna saradnja sa drugim institucijama (MUP, i dr.).

Oblasti promene su definisane na osnovu rezultata analize stanja u školi i na osnovu realizovanih aktivnosti u prethodnom periodu, a koje su značajno doprinele unapređivanju kvaliteta rada škole:

1. Nastava i učenje;
2. Postignuća učenika;
3. Podrška učenicima;
4. ETOS;
5. Resursi;
6. Obezbeđivanje kvaliteta.

3. VIZIJA

Na osnovu dobijenih rezultata SWOT analizom i izveštaja samovrednovanja u Školskom razvojnom planu definisano je poželjno stanje u budućnosti - VIZIJA:

- Očekuje se da u narednom periodu škola nastavi da bude atraktivna i poželjna za što veći broj učenika;
- Poznata po realizaciji nastave kroz upotrebu savremenih nastavnih sredstava;
- Mesto gde učenici kroz učešće u vannastavnim aktivnostima ostvaruju potrebe i interesovanja iz različitih oblasti;
- Osnovna škola „Filip Filipović“ će postati centar za identifikaciju darovite dece i rad sa talentima, obuhvatanjem i uključivanjem dece sa cele teritorije grada.

3.1 Nastava i učenje

Iz Vizije su proistekli ciljevi, zadaci i aktivnosti za svaku oblast samovrednovanja. Praćenje realizacije ostvarivanja razvojnog plana je olakšana definisanim kriterijumima evaluacije, instrumentima vrednovanja, vremenskim rokovima i nosiocima aktivnosti.

Oblast *Nastava i učenje* je samovrednovana školske 2007/2008. godine. Identifikovane su sledeće jake strane škole (Komunikacija i saradnja; Racionalnost i organizacija; Praćenje i ocenjivanje učenika; Podsticanje učenika), kao i oblasti koje treba poboljšati (Planiranje i priprema; Odgovornost učenika; Osavremenjivanje nastavnog procesa).

Uzimajući u obzir celokupan proces nastave i učenja nivo odgovornosti je ocenjen sa 3. Da bi se poboljšale uočene slabosti urađeno je sledeće:

Tokom 2009. godine nabavljeno je 3 računara, jedan laptop, dva kasetofona, dva projekciona platna, jedan video projektor i uvedeno je centralno grejanje u fiskulturnoj sali. U većem broju učionica postavljene su trakaste zavese. U 2010. godini se nastavilo kontinuirano raditi na osavremenjavanju nastavnog procesa.

Za period od 2010/2015. godine kroz pravac razvoja *Nastava i učenje* predviđena je realizacija sledećeg cilja:

Cilj - Realizovati veći broj oglednih časova i izvršiti korelaciju bliskih nastavnih predmeta da bi primenom novih nastavnih metoda i sredstava približili učenicima nastavne programe.

Zadaci:

1. Školskim dokumentima predvideti ogledne časove i korelaciju srodnih predmeta

Tabela 4: Aktivnosti prvog zadatka

Aktivnosti	Odgovornost/Nosilac aktivnosti	Početak/Kraj
Školskim i godišnjim planom rada predvideti primenu i realizaciju novih nastavnih metoda	Svi zaposleni	Do početka školske godine - zakonska regulativa
Kontinuirani sastanci aktiva	Svi nastavnici, stručni saradnici	Školske 2011/2012. godine
Određivanje predmeta i oblasti gde se može izvršiti koorelacija	Svi nastavnici, stručni saradnici	Školske 2011/2012. godine
Izraditi plan rada predmeta	Svi nastavnici, stručni saradnici	Do početka školske godine - zakonska regulativa

Tabela 5: Evaluacija prvog zadatka

KRITERIJUMI USPEHA
1. Školska dokumentacija u potpunosti usklađena 2. Ostvarena saradnja između nastavnika 3. Timski rad
INSTRUMENTI
Dokument, razgovor
NOSIOCI AKTIVNOSTI
Rukovodioci aktiva, stručni saradnici
DINAMIKA
Odmah po donošenju, u kontinuitetu

2. Realizovati ogledne časove sa primenom novih metoda

Tabela 6: Aktivnosti drugog zadatka

Aktivnosti	Odgovornost/Nosilac aktivnosti	Početak / kraj
Kroz školska dokumenta odrediti dinamiku realizacije	Nastavnici, stručni saradnici	Od početka školske godine 2011/2012. godine - zakonska regulativa
Realizacija oglednog časa sa primenom novih nastavnih metoda	Svi nastavnici, Stručni saradnici	Školske godine 2011/2012. godine

Tabela 7: Evaluacija drugog zadatka

KRITERIJUMI USPEHA
1. Učenici povezuju razna školska znanja iz raznih predmeta
2. Veća zainteresovanost nastavnika za primenu novih metoda
3. Podsticanje učenika na uspeh
INSTRUMENTI
Dokument, razgovor, testovi
NOSIOCI AKTIVNOSTI
Rukovodioci aktiva, stručni saradnici
DINAMIKA
Odmah po donošenju Školskog razvojnog plana u kontinuitetu

3. Evaluacija efekata primene novih metoda

Tabela 8: Aktivnost trećeg zadatka

Aktivnosti	Odgovornost/Nosilac aktivnosti	Početak / kraj
Kontinuirani sastanci stručnih aktiva	Stručni aktivni	U toku svake školske godine od 2011. do 2015. godine
Primena različitih vidova provera učenčkih znanja (testovi, skale, ...)	Nastavnici, učenici, stručni saradnici, spoljni saradnici	U toku svake školske godine od 2011. do 2015. godine
Uvesti sistem nagrađivanja i promocije uspešnih učenika	Nastavnici, učenici, stručni saradnici, spoljni saradnici	U toku svake školske godine od 2011. do 2015. godine

Tabela 9: Evaluacija trećeg zadatka

KRITERIJUMI USPEHA
1. Bolja saradnja i komunikacija
2. Isticanje pozitivnih postignuća učenika
3. Bolji dijalog nastavnik - učenik
INSTRUMENTI
Razgovor, posmatranje
NOSIOCI AKTIVNOSTI
Pedagoški kolegijum
DINAMIKA
Na kraju svake školske godine, u kontinuitetu

4. DISKUSIJA I REZULTATI

Unapređivanje kvaliteta obrazovanja jedan je od važnih strateških ciljeva razvoja zemlje. Kako bi se taj proces mogao intenzivirati, potrebno ga je učiniti trajnim i održivim.

Prema učestalosti pojavljivanja prioriteta područja u Školskim razvojnim planovima potrebno je unaprediti:

- stručno usavršavanje nastavnika,
- organizaciju nastave i rada škole,
- školsku saradnju sa različitim institucijama vaspitno-obrazovnog procesa,
- kvalitet nastavnog procesa i materijalne uslove u opremanju škole.

Zahvaljujući na dobroj organizovanosti rada Osnovne škole „Filip Filipović“, nakon usvajanja školskog razvojnog plana, došlo je do realizacije planiranih ciljeva, radi ostvarivanja vizije i unapređenja uočenih slabosti SWOT analizom.

Škola je opremljena digitalnom učionicom od Ministarstva za telekomunikacije, ostvarena i poboljšana je saradnja sa svim socijalnim partnerima, nastavni kadar je edukovan, promovisan je rad sa darovitom decom uz veliku medijsku podršku.

Najveću broj uočenih slabosti SWOT analizom je otklonjen i potrebno je u određenim vremenskim periodima ponovo uraditi analizu. Iz novonastalih situacija proizilaze nove slabosti i opasnosti koje se moraju blagovremeno otklanjati i rešavati kako bi rad škole u kontinuitetu bio zadovoljavajući i pratio potrebe učenika, roditelja i zaposlenih.

5. ZAKLJUČAK

Za kvalitet nastavnog procesa potreban je:

- veliki trud škola i školskih timova,
- spremnost škola za neprekidnim poboljšanjem svoga rada,
- proces unapređivanja svakog područja rada bez obzira na broj ciljeva.

Suočavanjem sa promenama u savremenom svetu i porastom očekivanja čoveka od sopstvenog okruženja, raste i njegova sloboda izbora, ali i odgovornost u svim životnim područjima. Kako se pripremiti za efikasno individualno i socijalno funkcionisanje? U velikoj meri svakom pojedincu bi od velike pomoći bila SWOT analiza.

6. LITERATURA

- [1] <http://www.e-obrazovanje.wikispaces.com/swot>
- [2] <http://www.idi.hr>
- [3] Karanac R., Papić, Ž., Beodranski, D.: *Strateško planiranje razvoja škola (samovrednovanje rada škole; program zaštite učenika od nasilja; školsko razvojno planiranje)* Regionalni centar za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju, Čačak, 2009.
- [4] OŠ „Filip Filipović“ (2011-2015): Školski razvojni plan, Čačak